

Извадка от протоколи на заседанията на Координационния съвет на КНСБ

във връзка с пенсионната реформа

Координационен съвет на КНСБ - 26.05.2010 г.

Решение № 112. КС приема Позиция на КНСБ по „Мерки за гарантиране на дългосрочната финансова стабилност на българската пенсионна система и подобряване адекватността на пенсиите“.

ПОЗИЦИЯ

на Координационния съвет на КНСБ по материала „Мерки за гарантиране на дългосрочната финансова стабилност на българската пенсионна система и подобряване адекватността на пенсиите“

I. По европейските измерения на пенсионната политика

- Координационният съвет на КНСБ **изразява задоволство**, че в материала, предоставен от министъра на труда и социалната политика са **изтъкнати основни постулати на Европейския социален модел**, формулирани в документи на европейските институции и решения на лидерите на държавите членки. По същество това са общите ангажименти, цели, принципи и подходи в сферата на социалната защита и по-специално относно пенсиите, които са задължителни за всички държави членки на ЕС, в т.ч. и България.

КНСБ винаги е изразявала и защитавала позицията, че развитието на пенсионното осигуряване в България следва да се осъществява в синхрон и съответствие с изискванията на Лисабон(10-те водещи принципи) и Лаакен (адекватни и устойчиви пенсии). Това означава **чрез законодателството и практиката да се насърчава солидарността във и между поколенията, да се гарантира достъп до пенсии на всички, независимо от формата и вида заетост и да не се допуска пенсиите да генерират бедност**, а тъкмо обратно – пенсионерите да се радват на приличен и достоен жизнен стандарт, да споделят благосъстоянието на страната и да могат да участват активно в социалния и културния живот. Пенсионната политика трябва да функционира в условията на дългосрочна финансова стабилност и здравословни публични финанси, както и да се подкрепя от мерки за висока и качествена заетост.

- КС на КНСБ **споделя извода, че модернизацията на българската пенсионна система трябва да се подчини на целите на дългосрочна финансова стабилност и адекватно ниво на заместване на доходите**, като намира че първи приоритет следва да се даде на адекватността на пенсиите, доколкото повече от половината от сегашните пенсионери живеят в риск от бедност.

II. По обзора на развитието на пенсионната система 2000-2010 г.

- КС на КНСБ **до голяма степен възприема изводите и заключенията за развитието на пенсионната система** от началото на реформата до сега. Високо оценява, че за първи път в писмен материал, макар пестеливо и дипломатично се **посочва основната причина**(т.2 причини за неблагоприятното...) **за днешната финансова нищета на системата – драстичното намаление на осигурителните вноски**. Все пак, отбелязва се известно противоречие в материала, относно ефекта

на намалението на осигурителните вноски, доколкото то е посочено и като мярка, постигаща по-висока справедливост в пенсионното осигуряване(виж 1.2.), без този извод да е пояснен.

Конфедерацията на независимите синдикати последователно и устойчиво отстоява становището, че осигурителните вноски общо и тези за пенсионно осигуряване, в частност, имат строго целево предназначение - да финансират осигурителните разходи и да гарантират законните права на осигурените лица и пенсионерите. Актуалното финансово състояние на системата на ДОО и специално на солидарния фонд „Пенсии“ потвърди синдикалната теза, че намалението на вноските не генерира икономически ръст и конкурентноспособност, а единствено драстично снижение на осигурителния ресурс, допълнителен финансов ангажимент за държавата и несигурност за осигурителните права на българските граждани. Ако такава ситуация се поддържа и за напред няма да се постигне, нито подобряване адекватността на пенсионните плащания, нито подобряване състоянието на публичните финанси – в средносрочен и в дългосрочен план.

- **Категорично е заключението на синдиката, че досегашното самоцелно и некоординирано с потребностите от присъщи разходи на фондовете на осигурителната система намаление на вноските е главната причина осигурителната система да не може да изпълнява своето предназначение с необходимото качество.** Намалението на осигурителните вноски е в основата и на предизвикателствата (днешни и бъдещи) пред публичните финанси на страната. Обективните ефекти на икономическата криза само засилиха ефекта от тези волеви политически действия и още по-ясно показаха, че у нас е подценена ролята и значението на осигурителната защита на населението, особено в тежки икономически ситуации като настоящата.

Така например, неадекватният размер на обезщетението за безработица постави в риск от, или в условия на бедност десетки и стотици семейства и домакинства.

- **Като потвърждава подкрепата си за архитектурата и дизайна на пенсионната система(1.3.),** заложен с реформата от 2000 г., КНСБ **подчертава отново своята привързаност към солидарния първи стълб на пенсионната система и неговата основна роля в пенсионната защита.** Синдикатът намира, че предоставеният материал е пестелив откъм анализи и изводи по синхронното функциониране на всички елементи на пенсионната система. КНСБ препотвърждава своите резерви по пренасянето на ранното пенсиониране във втория стълб на пенсионната система, тъй като счита, че за изтеклите 10 години не бяха положени достатъчно усилия за прецизиране на законодателството и практиката по механизмите на ефективно функциониране на ранното пенсиониране чрез професионалните фондове от втория стълб.

Цитатите от становищата на USAID и Световна банка по дизайна на пенсионната система не се оспорват съдържателно, но те са широки и принципни. Материалът е беден откъм конкретни оценки за хода на развитието на втория и третия стълб през изтеклите 10 години (влияние върху солидарния първи стълб и взаимодействие с него, проблеми на натрупването на права, тенденции при издръжката на дейността, празноти в законодателството и пр.). **Недостатък е отсъствието на какъвто и да било коментар по посочените въпроси и най-вече по състоянието на фондовете и поведението на дружествата по повод кризата и ефектите от нея.** Изброяването на някои насоки за понататъшна модернизация на допълнителното пенсионно осигуряване не компенсират, още повече, че те са формулирани като условни.

- Координационният съвет **изразява съгласие с констатациите в материала за натрупване и задълбочаване на проблеми и злоупотреби при достъпа до инвалидни пенсии,** като също отбелязва непрецизност на нормативните регулации и практиката при освидетелстването на трудовата инвалидност. Споделя и извода, че повишения интерес към инвалидни пенсии е

предизвикан и от въвеждането на по-строгите изисквания за достъп до пенсия за стаж и възраст. КС на КНСБ е солидарен с оценката за недостатъчно добър контрол по този въпрос.

КНСБ от години алармира, че редът за освидетелстване за трудова инвалидност е недостатъчно прецизен и стимулира към злоупотреби, още повече, че право на такова освидетелстване имат и лица, които отдавна са извън пределите на трудоспособността както по възрастови така по естествени физиологически критерии. **Според синдиката изводите по този въпрос в предоставения материал представляват важна поука, която трябва да се има предвид при обсъждането на варианти за ужесточаване на условията за достъп до пенсия.**

- КС на КНСБ **не оспорва наличието на нормативни постановления, които, поставят определени групи осигурени лица в по-благоприятна позиция**, (поради факта, че те сами определят осигурителния си доход или определеният им такъв е на символично равнище - земеделски производители, самоосигуряващи се лица и др.). Наред с това синдикатът намира че **използването на термина „облагодетелстване“ в случая е неподходящо и двусмислено**, тъй като така не се изяснява докрай проблема – по време на осигурителния им период, а така също и бъдещето им на бенефициенти. Безспорен факт е, че ниските текущи осигурителни доходи на някои категории осигурени водят до необективно висока солидарна подкрепа за техните бъдещи пенсии.

При ежегодните обсъждания на проекта на бюджет на ДОО КНСБ винаги е аргументирала предложения по размера на минималния осигурителен доход и въвеждането на диференциран подход в осигуряването на горепосочените групи осигурени, но на качествено ново равнище. Без да се накърнява солидарността, трябва да се гарантира такава равнопоставеност при нейното функциониране, която да не допуска тя да се превръща в бреме за работниците и служителите, които синдикатът представлява. В тази връзка **КС на КНСБ намира за нужно в анализът да се допълни**, в т.ч. по отношение на бъдещите ангажименти на обществените финанси, с оглед необосновано ниските осигурителни вноски.

- КС на КНСБ **признава, че обективните демографски процеси, ниската икономическа активност и сивата икономика, както и ниската адекватност** на размерите на пенсиите **са сериозни предизвикателства** пред финансовото състояние и дълготрайната стабилност на пенсионната система. Заедно с това отбелязва, че тези предизвикателства не са нови и тяхното преодоляване изисква целенасочени усилия, специализирани мерки и програми за заетост и политическа воля за контрол и превенция на нарушенията на законодателството.

III. По мерките за дългосрочна финансова стабилност на българската пенсионна система и подобряване адекватността на пенсиите

По генералната цел за развитие на реформата.

- Координационният съвет на КНСБ приема, че гарантирането на дългосрочна финансова стабилност на пенсионната система и подобряване адекватността на пенсиите като генерална цел се вписва в европейските цели и належащите потребности и ангажименти на българската пенсионна система. За **Конфедерацията първи приоритет и неизменна основна цел е постъпателното подобряване адекватността на пенсиите, чрез поддържане на трайна и перспективна финансова жизнеспособност и стабилност**, така че да се достигне коефициент на заместване минимум 65% от първия стълб и 20-25% от доброволното осигуряване. В тази връзка предлагаме преработване на генералната цел в посочения смисъл.

- 1. По предложенията за мерки за финансово укрепване.**

Координационният съвет на КНСБ приветства предложенията за включване **финансовото укрепване на солидарната пенсионна система и повишаването адекватността на пенсиите като приоритет** във всички политики (икономическа, финансова, по доходите, по заетостта и пр.). Възстановяването на ролята и значението на осигурителните вноски в приходите на пенсионното осигуряване е един от начините този приоритет да бъде реализиран и синдикатът не само подкрепя такава мярка, но настоява за извеждането ѝ начело.

- Съгласни сме, че **повишената ефективност на контролните механизми** и на мониторинга върху поведението на стопанските субекти и физическите лица по повод законоустановените им осигурителни задължения е **действена мярка, която ще има сериозен принос за постигане на заложените цели**. В тази връзка КНСБ ще подкрепя, ще предлага и ще участва в инициативи с такава насоченост.

- КС на КНСБ споделя необходимостта да се овладеят разходите и да се осигурят повече приходи за пенсионната система, както и да се създадат възможности за „активно стареене“ на българските граждани.

Днешното критично състояние на финансите на пенсионното осигуряване е предизвикано главно от политически решения, приети въпреки аргументираното несъгласие и дори протести на синдикатите, но КНСБ не оспорва спешната необходимост от стабилизационни мерки. Заедно с това **Конфедерацията е решена да не допусне предприемането на мерки, с които тежестта да се стовари отново и единствено върху наемните работници и служители**. В тази връзка и по повод предложенията на варианти за достъп до пенсия

КООРДИНАЦИОННИЯТ СЪВЕТ НА КНСБ ОПРЕДЕЛЯ В КАЧЕСТВОТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ СЛЕДНИТЕ МЕРКИ, ПО КОИТО СИНДИКАТЪТ ДА ПОЛУЧИ И ОПРЕДЕЛЕНИ ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНЦИИ – от Правителство и парламентарно представени политически сили:

1. Преформулиране генералната цел на модернизиранието на пенсионната реформа, като се изведе в приоритет адекватността на пенсиите, чрез подобряване на финансирането на системата, така че да се гарантира постигането на коефициент на заместване от солидарната пенсионна система минимум 65 на сто и от допълнителното осигуряване минимум 20 -25 на сто;

2. Създаване на законови и политически гаранции, че дългосрочното финансово стабилизиране минава през отказ от всякакво намаление на осигурителните вноски. Въз основа на потребностите на системата и съответните актюерски разчети, предприемане на известно(договорено) възстановяване на осигурителните вноски – плавно и постепенно за определен период от време. Установяване на разпределение на вноските в съотношение 2/3 предприятията и 1/3 работниците и служителите, при въвеждане на данъчни облекчения за допълнително осигуряване.

Като първа стъпка, още в 2011 година, да се възстановят 2% от намалението на вноските през настоящата година, като 1% се насочи във фонд „Безработица“ на ДОО.

3. Незабавно криминализиране неплащането на осигурителните вноски за задължителното осигуряване като инструмент за качествено подобряване на превенцията и контрола за избягване и нарушения на осигурителното законодателство, както и за подобряване на събираемостта.

4. Възстановяване на правилото, че максималният осигурителен доход е 10 пъти по-висок от минималния.

5. Въвеждане в Кодекса на труда на забрана за уволнения на работниците и служителите, на които им остават 3 години до изпълнение на условията за възраст по инициатива на работодателя, освен при тежки дисциплинарни провинения,

6. Удължаване срока на действие на преходните разпоредби на КСО за ранното пенсиониране на категориите работници до 2014 година.

Без законово регламентиране на горепосочените принципни изисквания и публична политическа гаранция от правителството и всички парламентарно представени политически сили за трайност на нормите, с които те се въвеждат, КНСБ не само няма да води преговори по условията за достъп до пенсия за осигурителен стаж и възраст, но и ще предприеме всички позволени от закона действия за да се противопостави на всяка промяна.

Н В!

При удовлетворяване на гореизложените условия, синдикатът ще обсъжда и преговаря по предложения, свързани с достъпа до пенсия, които задължително включват – плавност на мерките, преходни и гратисни периоди, запазване на натрупани права и водят до по-висок размер пенсия.

КС на КНСБ споделя необходимостта от **определяне на адекватен размер на вноските за осигурените, които ще ползват пенсионни права за ранно пенсиониране по чл. 69 от КСО**, като обръща внимание, че трябва да се вземе предвид и финансирането на вече реализираните права по същия законов текст.

- Намираме за изключително важно **да се прецизира редът и условията за освидетелстване на трудовата инвалидност и подкрепяме идеята** за даване на специални правомощия на пенсионните органи по този въпрос.

- КС се съгласява напълно с **необходимостта минималния и максималния осигурителен доход да се определят с оглед актуерските методи и механизми**, както и с цел гарантиране на съответното адекватно равнище на осигурителното плащане. Наред с това повдига въпросът за установяване на необходимото и разумно съотношение между тях.

- За КНСБ е изключително важно **да се насочват целеви ресурси към т.н. Сребърен фонд, както и да се прилагат иновативни подходи за финансиране на всички елементи на пенсионната система.**

- КС на КНСБ потвърждава изразяваното вече становище, че парични добавки в подкрепа на пенсионери над определена възраст и размер на пенсията не следва да се финансират, нито предоставят от пенсионната система. Такива плащания, чието социално значение не се оспорва, следва да се предоставят чрез органите за социално подпомагане и при прилагането на съответните критерии, в т.ч. подоходен тест.

2. По предложенията за мерки по адекватността на пенсиите

- Координационният съвет на КНСБ счита, че **предприеманите мерки за адекватност на пенсиите трябва да съответстват на 10-те водещи принципа за пенсионните реформи в ЕС, както и да се разработват по отделно за отделните стълбове** на системата. Същото се отнася и до осъвременяването на пенсиите, като инструмент за подобрена адекватност, като според нас е по правилно **да се предвиждат разнообразни механизми за осъвременяване** и да се имат предвид действително различни подходи, съответстващи на принципите на функциониране на пенсионната схема – солидарност или капиталово натрупване. **КНСБ потвърждава становището си, че адекватността на размерите на пенсиите от солидарния стълб в България минава главно през увеличаване приноса на всяка година осигурителен стаж във формулата за определяне на пенсията.**

- Синдикалната позиция по отношение определянето на минималния гарантиран размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст е в синхрон с намеренията, маркирани в предоставения ни материал. Все пак, КС отново заявява, че **правилният подход за определяне на минималната пенсия е тя да бъде естественият заместващ доход на минималната работна заплата**, а не определяема административно и по фискални съображения. Заедно с това, синдикатът настоява тази обвързка **да**

не се абсолютизира, защото това ще ерозира и „изврати“ солидарния характер на базовия първия стълб.

- Обвързването на тавана на пенсиите с „нормативен ограничител“ за максималния размер на осигурителния доход КНСБ поставя в контекста на вече изразеното по-горе виждане за съотношението минимален-максимален осигурителен доход. Принципно се **подкрепя подходът за ликвидиране на ограничението(тавана) върху размера на пенсиите чрез обвързка с максималния осигурителен доход.**

3. По мерките за институционално развитие на солидарната пенсионна система

- Координационният съвет на КНСБ **признава необходимостта от укрепване на трипартизма в управлението на Националния осигурителен институт.** Аналогично е виждането и по нуждата от мерки за повишаване на контрола, ограничаване и превенция на злоупотребите и нарушения на законодателството. Приема се за разумно и ефективно в тази посока да се действа чрез консолидирани институционални усилия и мерки.

4. По предложенията на мерки за продължаване модернизацията на допълнителното пенсионно осигуряване.

- Координационният съвет на КНСБ намира за **неподходящи, дори противоречащи на целите на дългосрочната финансова жизнеспособност** вариантите на предложения за увеличаване вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Този въпрос е твърде важен и в немалка степен деликатен. Според синдиката **решение трябва да се търси в контекста на изложената по-горе позиция за възстановяване размерните на осигурителните вноски,** като се предвижда определена част от увеличението за нуждите на втория стълб на системата.

- Въвеждането на **по-високи данъчни облекчения за допълнително пенсионно осигуряване се подкрепя** от синдиката, като необходима, навременна и силно стимулираща мярка.

Мерки в това направление КНСБ предлага ежегодно по повод разискванията по държавния бюджет. Убеденото синдикално мнение е, че от подобряване на данъчните облекчения се нуждаят и други сектори на допълнително осигуряване(здравно, за безработица ...), не само пенсионното.

- КС на КНСБ приема нуждата от доработване законодателството с цел уреждане на „изхода“ от системата за допълнително пенсионно осигуряване – задължително и доброволно. Нещо повече, считаме този въпрос за спешен, тъй като още от сега трябва да се изясни и регулира прецизно нормативният механизъм, по който хората могат да реализират правата си от допълнителното пенсионно осигуряване, както редът, отговорностите и ангажиментите на институциите, които имат отношение към него. **Специално внимание синдикатът обръща на управлението на разходите(такси и други) за издръжка на допълнителното пенсионно осигуряване, които „изземват“ част от вноските на осигурените, която към момента не е пренебрежима величина.**

- КНСБ е съгласна, че мерки за подобряване на нормативната средата за защита на интересите на осигурените лица и за усъвършенстване нормативната уредба за Попечителските съвети са необходими. Оценява и полезността на предложението за провеждане на инициативи и програми за повишаване осигурителната култура и специализираните знания на осигурените лица и техните представители.

Координационният съвет на КНСБ изразява увереност и очаква проява на разбиране, добра воля и конструктивно сътрудничество от страна на национално представителните работодателски организации и правителствените органи и институции. Сериозността на проблемите на жизнеспособното и стабилно бъдеще на националната пенсионна система и отговорността на момента ангажира всички заинтересовани среди да направят безпристрастна и обективна преценка на постиженията, грешките и отклоненията, както и да се ангажират с приемането на необходими, обосновани, балансирани и перспективни решения.

Решение 118-1. КС на КНСБ приема *Позиция на КНСБ срещу внесения за разглеждане от НС Законопроект за изменение и допълнение на КСО.*

Анализ на Проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, приет от правителството в началото на м. август 2010 г.

Както ви е известно, след проведени поредица от срещи и дебати по предложенията на Правителството за промени в КСО, след среща с министър-председателя Б.Борисов и след безрезултатни преговори с работодателските организации днес разполагаме с утвърден от Правителството и подготвен за внасяне в НС Закон за изменения и допълнения на Кодекса за социално осигуряване. Законопроектът бе утвърден от Правителството на негово заседание от 04 август т.г.

С настоящият анализ на цитирания документ не се преразглеждат позициите на КНСБ по предизвикателствата, пред които е изправена осигурителната ни система. Не се прави и подробно до детайли изследване на съдържанието на проекта, още повече, че всички основни членове на КНСБ разполагат със самия проект. Целта е един обобщен преглед, главно от гледна точка на правата на българските граждани, както и с оглед отразяване на вече разпространените и официализирани с решения на ръководните органи на конфедерацията позиции, които съдържат, както знаете някои конкретни претенции по законодателните промени.

Преди всичко трябва да се отбележи, че в проекта не се проследява най-важното и добре аргументирано предложение на КНСБ за необходимите промени в правилата на държавното общественно осигуряване, а именно – стабилна законова норма за повишаване адекватността (коэффициента на заместване) на бъдещите пенсии и нормативно решение за повишаване размерите на осигурителните вноски в ДОО (с първа стъпка още в 2011 г. с 2 %), като инструмент за постигане на такава адекватност и за стабилизиране финансовата жизнеспособност на осигурителната система.

Както стана ясно още с първоначалните коментари, изявления и писмени предложения на министъра на труда, като единствен начин за подобряване ситуацията в държавното общественно осигуряване и преди всичко в пенсионното осигуряване, правителството разглежда рестрикциите по отношение правата на хората. Тази теза се проследява и в приетия на 4 август законопроект.

От съдържанието на този законопроект, както и при предишния (разгледан от ИК на КНСБ на 19 юли т.г.) личи, че управляващите политици не са извели никакви поуки от грешките на техните предшественици и по всяка вероятност ще продължат същата линия на поведение и решения. Известно е, че самите те имат принос за финансовите загуби на системата с намалените 2 пункта на вноската от тази година. Обективни изводи за текущите и бъдещи последици от това тяхно решение не се оповестяват. Мъглявите приказки на министъра на труда, че някога след кризата може да се мисли за увеличаване на осигурителните вноски са предназначени единствено да тушират нашите синдикални претенции по въпроса.

Прегледът на законопроекта показва, че са налице разлики между предоставения ни в рамките на тристранното сътрудничество вариант и този, разгледан и утвърден от правителството на 4-ти август. Макар в публичното пространство промените да се коментират главно като отстъпка по посока

на исканията на трудещите се (разбирай синдикатите), в същност съдържанието на проекта като цяло остава рестриктивно и практически затруднява достъпът до осигурителни права.

Аналитичният коментар, следва последователността на изложение на нормите от законопроекта и, както вече бе отбелязано е с акцент върху промените, засягащи в по-голяма или по-малка степен правата и достъпът до обезщетения и пенсии.

1. С промените в чл. 4, ал. 2 е направено отстъпление от досегашния текст, с което се ограничават възможностите на заетите до 5 работни дни в месеца да се осигуряват, респективно да трупат права в дългосрочното осигуряване. С други думи, вместо в съответствие с Европейската стратегия в областта на гъвкавата сигурност да се подобри законодателството така, че да гарантира правата на заетите в неизгодните форми на заетост(до 5 дни в месеца е такава), се предлага точно обратното.

2. Също с измененията в чл. 4 започва «серия» от промени в действащи текстове на КСО, като въведената от тази година терминология по отношение на дължимите осигурителни вноски се отменя. Същността на изменението е, че **вместо терминът «неначислени възнаграждения» отново се връща старият термин «неизплатени възнаграждения»**. Това е направено във всички норми от КСО, където терминът е употребен. Доколкото тази промяна не се споделя от НАП, като орган по събиране на вноските, а и сега действащият текст «неначислени...» бе приет в резултат на тяхно предложение, подкрепено и отстоявано и от НС на НОИ, необяснима е корекцията настъпила в този текст в проекта, приет от МС. Това отстъпление, по наша преценка застрашава осигурителните права на трудещите се, доколкото работодателите под прикритието на Закона за счетоводството и избрана от тях периодична счетоводна политика, не начисляват възнаграждения и респективно не внасят осигурителни вноски.

3. Измененията в текстовете на КСО **по краткосрочното осигуряване (обезщетения)** са две групи. Първата група изменения се отнася до правото на парично обезщетение и свързаните с него изисквания за осигуряване, преди настъпването на съответния риск. Втората са текстове, с които се прецизират досега съществуващи норми и третата – въвежда се ново правомощие на органите по краткосрочното осигуряване, което им дава право да спират изплащането на обезщетения при определени обстоятелства.

3.1. Първата група изменения представлява въвеждането на едно и също изискване за осигурителен стаж в поредица от нормативни текстове, касаещи определянето на размера на различните видове обезщетения. С новото изискване, всички видове обезщетения се обвързват с референтен период за 12 месечен осигурителен стаж. Общото изискване за право на обезщетение за общо заболяване и майчинство остава с 6 месеца осигурителен стаж, но **референтният период, от който се изчислява размерът на обезщетението се удължава на 12 месеца**. По този начин, според нас се създават предпоставки за едно по-обективно заместващо плащане, доколкото в рамките на 12 месечния период ще се неутрализират взаимно евентуалните пикове и спадове във възнагражденията на осигурените. Такава промяна е направена във всички текстове за различните видове обезщетения, с изключение на това за бременност и раждане, тъй като в този случай изискването за 12 месечен референтен период съществува и сега.

NB! Под егидата на въвеждането на единни референтни периоди за всички видове обезщетения са променени изискванията за достъп до обезщетението за безработица, като **вместо**

досегашните 9 от последните 15 месеца се изисква осигурителен стаж от 12 месеца през последните 15. По този въпрос КНСБ вече реагира, доколкото тази промяна съществуваше и в предходния вариант на проекто-закон, като обясненията се обвързваха с 60-процентното обезщетение срещу безработица. Независимо от подбудите на правителството за тази промяна, ясно е, че се влошава защитата, тъй като в период на твърде интензивно изпадане в безработица се «отдръпва» достъпа до защита, вместо обратното.

3.2. Промените, свързани с прецизиране на определени текстове и на практиката тук не се анализират, но ще отбележим, че навсякъде в нормативните текстове по краткосрочните обезщетения е направено изменението, посочено в т. 2 на настоящата записка, а именно заличаването на термина «неначислени» и замяната му с «неизплатени».

3.3. Заслужава внимание третата група промени (§11, т. 3; §20, т.3 и пр). Става дума за доста обезпокоително изменение, доколкото предложените норми дават **правомощия на органите по краткосрочно осигуряване на спират плащания на осигурените лица по лична преценка за възможни бъдещи събития?! Посягането на права по лична преценка на което и да било длъжностно лице по наше мнение е недопустимо.** Трябва да са налице обективни обстоятелства, изрично посочени в закона, за да се посяга на законоустановени права на гражданите.

3.4. Отделно заслужава да се отбележи **отмяната на текста за т.н. обезщетение за дълготрайна безработица (§24)**, което по същество си беше плащане на помощи от държавното обществено осигуряване, т.е. от нашите вноски, на неработещи лица (или поне не официално), без установяване на доходите им, за гарантиран период от 30 месеца

4. В текстовете от КСО, касаещи **пенсионното осигуряване** са отразени намеренията на правителството за увеличаване изискванията за трудов стаж за достъп до пенсия за стаж и възраст. Единствената разлика от предходния вариант е, че в общия случай нарастването на изискването, вместо наведнаж ще става като всяка година изискването нараства с по една, до достигане на общо 3-годишното увеличение.

4.1. С измененията в чл. 68 (§25) практически се елиминира точковата система, **провежда се по-етапното (всяка година с по една година) увеличение на изискването за осигурителен стаж с 3 години.** Не се променя възможността при достигане на 65 годишна възраст лицата (и жени и мъже) да се пенсионират независимо от осигурителния им стаж, **но при условие, че имат поне 15 години действителен стаж**, т.е. отработен (досега 12 действителен).

Може би трябва да се признае, че предлаганият сега вариант на увеличаване изискванията за осигурителен стаж е все пак по-благоприятен от еднократното му увеличение с три години. Това бе направено не без натиска на синдикалните действия. Но все пак, се предлага едно доста стръмно нарастване на изискванията, което поставя на изпитание правата на хората, особено при липсата на програми за заетост и за защита на заетостта на възрастните работещи.

4.2. С **измененията в чл. 69** увеличението на изискванията за осигурителен стаж е разработено по отношение на работещите в системата на отбраната, сигурността и други специални ведомства. Това е направено в поредица от норми, като ежегодните изисквания се променят с по една година,

както и в общия случай на чл. 6. Едновременно и съответно на нарастналите изисквания за общ стаж се изменят и изискванията за две трети минимален осигурителен стаж в съответната система.

4.3. По отношение нормите , засягащи **размерите на пенсията** са направени изменения (§ 27), съответстващи на променените изисквания за стаж. С тях се прецизира, че **по-високият коефициент от 3 на сто за всяка година ще е валиден за стажа над новите изисквания** посочени съответно в чл.чл. 68 и 69.

Отделно е въведен нов текст, с който начинът на **превръщане на осигурителния стаж от първа и втора към трета категория**, само по отношение на изчисление размерът на пенсията се уеднаквява за всички осигурени лица с категориен осигурителен стаж. Т.е. по отношение преценката за правото на достъп до пенсия остава възможността за отделни категории осигурени лица да се превръща осигурителен стаж например една действителна година за три, или една действителна за две, но при изчислението на пенсията на същите лица превръщането ще се прави за всички по един и същ начин : пет към четири(втора) към три(първа). Този подход се отнася за всички категории, в т.ч. военни, участници в мисии, подводни и летателни екипажи и пр.(три действителни за пет).

4.4. С промените в § 28 се прецизират **периодите, доходите за които не се вземат предвид при изчисление на пенсията**. И досега в чл. 70 а КСО съществуват периоди на изключване, които напълно естествено не могат да участват при определяне размера на пенсията – например неплатения отпуск, наборната или алтернативна военна служба, зачетените периоди майчинство на неосигурени жени и пр. При тях няма и доход, който да се вземе предвид. Със сегашните промени, обаче се въвежда възможност да се изключват периоди през които лицата са се осигурявали, макар и по тяхно желание (чл. 4 ал.5, 7 и 8). Това е една безпринципна по наше мнение промяна, още повече че осигуряването по чл. 4 ал.5, 7 и 8, чиито периоди се изключват, е осигуряване за пенсия. Няма логика да не се вземат предвид при определяне размера на пенсията периоди, през които лицата са се осигурявали за пенсия, без значение е дали осигуровката е задължителна или доброволна.

4.5. С измененията в чл. 104 (§ 42) се осъществява синхронизация с вече коментиранията изменения в чл. 70(§27), относно превръщането на стажа към трета категория труд за целите на изчислението на пенсията (виж 4.3).

5. Със законопроекта се правят изменения в действащите преходни разпоредби на КСО, които касаят пенсионното осигуряване и преди всичко преходните механизми на ранното пенсиониране.

5.1. С промените в § 4 от ПЗР на КСО (§ 52 от проекта) в преходните механизми на рано пенсиониране за работещите в първа и втора категория труд се въвеждат някои изменения на досегашните изисквания. Тук, по неизвестна логика правителството от една страна напуска своята теза за увеличаване на осигурителния стаж, като по отношение на категориите работници **през преходния период, който се удължава до края на 2014 г. преминава към реципрочно (с три години) увеличение на изискванията за възраст**.

Установени са **еднакви изисквания за общ осигурителен стаж (44 жени и 45 мъже) по отношение и на първа и на втора категория**, с което логиката на промените става още по сложна, тъй като **изискванията за осигурителен стаж към заетите в първа категория труд са занижени** с по три години, по сравнение с действащите (47 за жени и 48 за мъже). От друга страна, при втора категория,

се постановява увеличение и на стажа с по две години за мъже и жени. Трудно разбираема и трудно обяснима логика.

5.2. По отношение на **правото на ранно пенсиониране на учителите** с промените в § 5 ПЗР на КСО (§ 53) е проведено общото изискване за **увеличаване изискванията за осигурителен стаж с три години** в периода до 2013 г., като тук естествено се увеличават изискванията за учителски стаж.

5.3. С проекта е изменен и текстът за **определяне максималния размер на пенсията**, който е малко сложно да се коментира, тъй като е променена само една дума (вместо «предходната» година - «съответната» година), но от това текстът става по-неразбираем.

Все пак би могло да се направи съждението, че ако досега максималната пенсия от 1 юли всяка година се променя като се установява на 35 на сто от максималния осигурителен доход за предходната година, то за в бъдеще тя ще бъде 35 на сто от максималния доход за «съответната» година, а коя ще бъде последната ще се разбира вероятно от съответния ЗБДОО?!

5.4. Към нормите, свързани с правата на пенсия следва да се отнесе и **изменението във възможността да се закупува осигурителен стаж при недостиг на такъв при лица, които са навършили изискващата се пенсионна възраст (§55)**. Вместо досегашните до 5 години в бъдеще ще могат да се закупуват **до 2 години**, т.е. и тук по своеобразен начин е отразено изискването за повишаване на осигурителния стаж с 3 години. Както и до сега тази възможност съществува само по отношение на лицата, които се пенсионира по общите условия за пенсия, а не при 65 годишна възраст и 15 г. минимален стаж.

6. С Преходните и Заключителни Разпоредби на проекта на закон на МС се **уреждат заварените случаи по отношение на краткосрочните обезщетения, чиито размери са определени от референтен период по досегашните разпоредби**, както и изплащането на вече отпуснати обезщетения за дълготрайна безработица, чиито срок не е изтекъл.

Освен това се правят промени в други закони, в т.ч. **в Кодекса на труда, но с промяна, която не удовлетворява искането на КНСБ** по отношение чл. 328, ал. 1, т. 10, тъй като е в точно обратен смисъл – на уволнение без специална причина и аргумент подлежат освен придобилите право на пенсия лица и такива, които са упражнили това си право.

6.1. Специално следва да се отбележи един текст от ПЗР, свързан и с основен текст от проекта, който не бе коментиран по-горе и който касае ръководителите на териториалните подразделения на НОИ. На пръв поглед това е разпоредба, която няма допир с правата на осигурените лица и функционирането на системата. В същност се въвежда възможност за дестабилизация на цялата система. Практически всички директори на териториалните дирекции в течение на 2011 г. могат да бъдат подменени въз основа на § 62 от проекта. Няма съмнение, че с нововъведението в § 10 от проекта и въпросния § 62 се цели провеждане на определена политическа линия - подмяна на ръководителите от системата с верни и партийно обвързани хора. Такава драстична смяна на кадрите на ръководни позиции до сега въпреки всички напъни на ГЕРБ, негови структури и депутати не можа да се реализира успешно. С посочените нормативни текстове освен другото се задълбочава обезличаването и обезмислянето на трипартизма и се отнемат ръководни функции на НС на НОИ, в

чиито правомощия е приемането на Правила за функциониране на института, в т.ч. въпросите на кадровото обезпечение.

Анализирайки събитията в периода след предходното заседание на ИК, обсъждало различен проекто-закон, както и с оглед съдържанието на законопроекта на правителството от 4 август, могат да се направят няколко извода:

- Обсъжданият законопроект не съдържа в необходимата степен обективно налагащи се изменения в законодателството. Проектът е недостатъчно съобразен със законовите ангажименти и аргументираните потребности на системата. С промените не се търси отстраняване на последиците от вредни за днешния и утрешен ден на осигурителната система политически решения на входа и на изхода на системата;
- Правителството не е осмислило достатъчно добре обосноваването претенции на национално представителните синдикати в страната, нито се е съобразило с поставените от тях предварителни изисквания към промените в законодателството;
- Овластяването на финансовите проблеми на осигуряването се търси единствено по пътя на ограничаване на правата на осигурените лица, без оглед на крайно ниската ефективност на предлаганите решения (разчетите показват финансов ефект от увеличаване на стажа от едва няколко десетки милиона на година). За сметка на това пред угроза за правата си са поставени онези кохорти от българските граждани, които вече понесоха и изстрадаха по-строгите изисквания за достъп до пенсия – както по отношение на възраст, така и на стаж;
- Проведените срещи, разговори и преговори от КНСБ на различни нива (до министър-председател и парламент) и с различни структури (общественост, работодатели и пр.), в крайна сметка доведоха до минимални изменения в някои от предварителните виждания на Правителството, но не и до нужните (и за хората и за системата) дълготрайни и социално отговорни решения, които да гарантират качествени осигурителни права в условията на трайност на политическите решения;
- Перспективата КНСБ да търси в Народното събрание корекция в законопроекта не е особено обещаваща, тъй като известно е, че депутатите на ГЕРБ ще приемат само такива промени, които им бъдат «възложени» от съответното високо място. Изразяването от опозицията становища също са в категорично противоположна на желаната от КНСБ насока;
- Законопроектът на МС не удовлетворява дори на минимално ниво заявените достатъчно рано от КНСБ искания (условия за заетост на възрастните и на най-младите работници; защита на хората в предпензионна възраст; стабилизиране на приходите на системата през осигурителните вноски; възможности за допълнителни периоди на дарен стаж; поносими и постепенни изменения на условията за достъп и само след промени на входа и гаранции за повишен коефициент на заместване на дохода и пр.). Единственото предложение, което макар и само на думи (за сега) е подкрепено от управляващите е криминализацията на укриването на осигурителни вноски. В ПЗР на законопроекта на правителството не се предлагат корекции в текстовете на Наказателния кодекс.

Аналитичният прочит на приетия от правителството на 4 август т.г. Проект на Закон за изменение и допълнение на КСО не дава основание да предложи на Изпълнителния комитет на Конфедерацията промяна в становищата и позицията на синдиката, утвърдени с предходни решения на Координационния съвет и Изпълнителния комитет. Те бяха разпространени, многократно публично оповестявани и аргументирани, а и нееднократно заявявани на различни форуми.

Ето защо, на настоящото заседание бих предложила да се обсъдят стратегията, тактиката и конкретни стъпки за организиране и провеждане на протестни акции и действия на Конфедерацията и нейните структури, с оглед защита на нашите позиции и предложения за гарантиране правата на

трудещите се, жизнеспособността и стабилността на осигурителната система, призвана да ги гарантира. Ярки действия и достатъчно масови синдикални акции със сигурност биха допринесли за ползотворна намеса на синдиката по време на работата на Парламента върху законопроекта за изменение и допълнение на КСО.

Решение 118-2. *КС на КНСБ дава мандат на ръководството на КНСБ за организирането и провеждането на национална протестна кампания, която да стартира при първо четене на Законопроекта в Комисията по труд и социална политика на НС на 16.09.2010г.*

Решение 118-3. *КС на КНСБ предлага на КТ „Подкрепа“ да се проведе спешно заседание на Съвместния консултативен съвет между двете ръководства и двата Национални стачни комитета за координация на съвместна протестна кампания срещу готвените промени в КСО.*

Решение 118-4. *КС на КНСБ приема на 7 октомври 2010г. – Международен ден на борбата за достоен труд, да се проведе Национална протестна демонстрация пред НС.*

Решение 118-5. *КС на КНСБ утвърждава предложеният вариант на Подписка срещу внесения в НС Законопроект за изменение и допълнение на КСО*

Координационен съвет на КНСБ – 05.11.2010 г.

Решение 125-1. *КС на КНСБ приема информацията за хода на преговорите по промените в Кодекса за социално осигуряване и по-специално измененията в пенсионното осигуряване и анализа на съдържанието на сключеното Национално споразумение и на проекта на Закон за изменение и допълнение на КСО.*

Решение 125-2. *КС на КНСБ отчита решителната роля и влияние на организираната от КНСБ протестна кампания, в т.ч. националния протест на 7 октомври и подписката с над 200 хиляди подписа в подкрепа на исканията на КНСБ, за оттегляне на правителствения проект за промени в пенсионното осигуряване, ощетяващ всички работници и служители и най-вече тези, работещи във вредни, опасни и рискови условия на труд.*

Решение 125-3. *КС на КНСБ оценява като резултатни преговорите за промени в пенсионното законодателство, които да отговорят на условията и исканията на КНСБ, формулирани с предходни решения на КС и на ИК на КНСБ.*

Решение 125-4. *КС приема, че с Националното споразумение за нова стратегия за финансова стабилизация и усъвършенстване на пенсионното законодателство преговарящата група от страна на КНСБ е постигнала възможния разумен компромис, който отговаря на основните искания на синдиката и удовлетворява напълно исканията за удължаване действието на § 4 от ПЗР на КСО до края на 2014 г.*

Решение 125-5. *КС на КНСБ преценява, че проектозаконът за изменение и допълнение на КСО отразява вярно постановките от Националното споразумение и закрепява нормативно синдикалните претенции по предходната точка.*

Решение 125-6. КС на КНСБ възлага на ръководството и експертния състав на КНСБ в хода на парламентарните дебати по ЗИД на КСО да продължи да отстоява и по възможност да подобрява постигнатото до този момент.

Решение 125-7. КС на КНСБ възлага на ръководството на Конфедерацията да организира информационно образователна кампания след приемането на ЗИД на КСО по региони с участието на основните членове и РС на КНСБ.

Координационен съвет на КНСБ - 26.11.2011 г.

Решение 174-1. КС на КНСБ потвърждава решението на ИК от 17.11.2011г. за оттегляне на делегацията на КНСБ от участие в НСТС.

Решение 174-2. КНСБ оттегля участието на своите представители от областните и общински съвети за тристранно сътрудничество по всички въпроси извън техните компетенции

(по въпроси за пенсионната реформа, премахването на допълнително трудово възнаграждение за придобит професионален опит и стаж)

Решение 174-3. КС на КНСБ възлага на ръководството да представи на министър-председателя, министъра на труда и социалната политика, на настоящия и на бъдещия президент и на парламентарните групи предложенията на Конфедерацията за допълнение на сегашния пенсионен модел и за надграждане на Споразумението по пенсионната реформа от 2010г.

Решение 174-4. КС на КНСБ дава мандат на ръководството на КНСБ за среща с действащия и бъдещ Президент на Р България в случай на приемане на Закона за бюджета на ДОО и промени в КСО за увеличаване на пенсионната възраст с 1 година от 1-ви януари 2011г. за всички категории труд от НС.

Координационен съвет на КНСБ - 01.12.2011 г.

Решение 176-1. КС на КНСБ приема предложението на ПП ГЕРБ за увеличаване на увеличаване на пенсионната възраст от януари 2012г. с по 4 месеца на година единствено за III-та категория труд.

Координационен съвет на КНСБ - 12.12.2011 г.

Решение 178-1. КС на КНСБ приема за информация решенията на Консултативния съвет на КНСБ и КТ «Подкрепа».(за налагане на президентско вето по гласувните изменения в преходните и заключителни разпоредби на проекта бюджета на ДОО и произтичащите от това промени в КСО)

Координационен съвет на КНСБ- 03.07.2014 г.

Решение 106-1. КС възлага на ръководството на КНСБ да аргументира и отстоява удължаване на срока на действие на §4 от ПЗР на КСО, с оглед запазване правата на ранно пенсиониране на работниците и служителите, полагащи труд от първа и втора категория за пенсиониране.

Решение 106-2. КС на КНСБ изразява принципна подкрепа по предложенията на дружествата за допълнително задължително пенсионно осигуряване и упълномощава ръководството на Конфедерацията да води диалог и преговори, относно защитата, стабилността и размерите на срочните пенсии чрез гарантирана доходност и за намаление размерите на таксите и удържките. Наред с това да следи за конкретните нормативни промени, които ще се предложат, с оглед прецизност и гаранции за поетите ангажименти.

Решение 106-3. КС упълномощава ръководството на Конфедерацията за диалог и преговори по всички спорни въпроси, относно ранното пенсиониране, в това число по срока за получаване на срочната пенсия при базов вариант 10 години за първа категория и 5 години за втора.

Координационен съвет на КНСБ -17.02.2015 г.

Решение 137. Координационния съвет утвърждава **ОТВОРЕН МАНДАТ за преговори по законовите изменения в КСО:**

Решение 137-1. КС на КНСБ поддържа становището си за необходимостта от увеличение на осигурителните вноски. В този смисъл счита, че предложението в предоставения писмен материал от министър Калфин за увеличение с 0,5 на сто по график (през година) и до 3,5 на сто се вписва в стратегията на КНСБ по въпроса. Относно промените на вноската за фонд „Безработица“ КС счита, че трябва да се отстоява предложението на КНСБ – същ с по 0,5 на сто, а не с по 0,2 на сто, както предлага Калфин;

Решение 137-2. Потвърждава становището си за постепенно постигане на съотношение минимален-максимален осигурителен доход 1:10 минимални работни заплати за страната. Приема, че определянето на минималната работна заплата трябва да се извършва с оглед на обективни критерии;

Решение 137-3. Подкрепя необходимостта от въвеждане на диференциран минимален осигурителен доход, съобразно класовете земеделски производители. Наред с това да продължи търсенето на възможности за подкрепа на текущите осигурителни задължения чрез съответните фондове, насочени към тяхната дейност или по друг подходящ начин.

Решение 137-4. По предложенията за промени в стандартната пенсионна възраст КС на КНСБ счита, че плавен и приемлив вариант е № 1 от вариантите на КНСБ към докладната. Вариантът, който се определя като приемлив за отстъпление и крайна позиция е вариант № 6. В тази връзка предложението на министъра е в съответствие с вариант №1 на КНСБ.

Решение 137-5. КС на този етап не е на единодушно мнение по отношение предложението за пенсиониране с намалена пенсия при 12 месеца по-ниска възраст.

Решение 137-6. По отношение измененията в условията за достъп до пенсия на категорийните работници КС подкрепя вариант № 1 на КНСБ. Предлага се КНСБ да поиска изменение в периодите на ранно пенсиониране, като те се увеличат съответно от 8 г. на 10 за първа категория и от 3 на 5 години за втора. По този въпрос не се постигна единно мнение.

Решение 137-7. Същевременно да се отстояват договореностите в Меморандума от декември 2014 г. между Президента на КНСБ и Министър председателя за предоставяне на избор на лицата, осигурени в ППФ да получават пенсията си за ОСВ по-рано вместо срочна пенсия от ППФ.

Решение 137-8. По предложение на членовете на КС на КНСБ от основните членове с масово присъствие на работещи с права на ранно пенсиониране ръководството на КНСБ ще проведе

среща и обсъждане на техни разработки и предложения, които да могат да се впишат в настоящия мандат.

Решение 137-9. Относно повишаване изискванията за осигурителен стаж КС на този етап подкрепя предложението за различни изисквания за мъжете и жените.

Решение 137-10. По отношение предложенията на министъра за промени, свързани с актуализацията на пенсиите КС на КНСБ не изразява специално становище, но поддържа предложението на Конфедерацията за график за нарастване на приноса на всяка година осигурителен стаж в размера на пенсията (становище, изпратено на министъра на 4.12.2014 г.), така че да се постигне коефициент на заместване на индивидуално ниво от 65-70 на сто от солидарния стълб.

Решение 137-11. КС на КНСБ счита, че предложението за въвеждане на пенсионна възраст за всички осигурени лица трябва да се отстоява до край и счита за разумно в обсъждането на въпроса и при определянето на конкретните решения да участват представители на заинтересованите среди.

Решение 137-12. Настоящият мандат за преговорите в работната група „за установяване на справедлива, устойчива и адекватна пенсионна система“ е отворена рамка, която ще се коригира и допълва по хода на дебатите и преговорите и в зависимост от очертаващите се решенията събиращи консенсус.

Координационен съвет на КНСБ – 30.04.2015 г.

Решение 144-1. КС на КНСБ приема информацията за хода на пенсионната реформа и действията на КНСБ.

Решение 144-2. КС на КНСБ приема Окончателен мандат на КС на КНСБ относно: Развитието на пенсионната реформа чрез Проектно-закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване. (Приложение 1).

ПОЗИЦИЯ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА КНСБ (приложение 1)

ОТНОСНО: Развитието на пенсионната реформа с проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване

Изпълнителният комитет на КНСБ, след като се запозна внимателно със законопроекта за изменение и допълнение на КСО, във варианта публикуван на страницата на МТСП и като взе предвид предходните решения и рамкови позиции на ръководните органи на КНСБ :

1. Оценява намеренията, закрепени с норми в законопроекта да се предприемат решителни „на входа“ на осигурителната система, изразяващи се основно в частично възстановяване размерите на осигурителните вноски. Макар да са налице различия в предложените от синдиката стъпки на увеличението и графика по години за тяхната реализация **предложеното частично възстановяване размерите на вноската за фонд „Пенсии“ и фонд „Безработица“ на ДОО заслужават синдикална подкрепа.** Все пак, ИК на КНСБ счита, че графикът за възстановяване на размерите би могъл да бъде по-амбициозен, особено по отношение на вноската за безработица, тъй като нуждата от увеличение на минималното обезщетение от 7,20 вече не търпи отлагане, а при двукратно

възстановяване с по 0,5 п.п. на вноската се постига по-бързо балансиране на фонда и се създава необходим за увеличението ресурс.

2. ИК на КНСБ счита, че особособяването на **отделен фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“** не намира опора нито в логиката на обхвата на осигурителните рискове по К102 МОТ (рискът е „старост“), нито в логиката на финансирането на този риск – фонд „Пенсии“ е фондът, който обезпечавя правата по покритието на риска „старост“ за всички осигурени лица. В този смисъл ИК на КНСБ не съзира необходимост от подобна промяна и ще настоява да се предоставят стойностни аргументи за това решение.

3. ИК на КНСБ изразява разочарование от пълното отхвърляне на предложението на синдиката за предприемане на планирани стъпки за нарастване на максималния осигурителен доход до достигане на съотношение с МРЗ за страната 1:10, каквото е предложението на КНСБ. **Липсата на нормативно уреждане нарастването на максималния осигурителен доход** на практика се изразява в освобождаване на най-високодоходните групи от повече отговорност към собственото им осигуряване, то е в противоречие, както с потребностите на системата и задържа подобряването на финансовата ѝ стабилизация. ИК намира, че това е недалновидно решение и счита, че Конфедерацията трябва да продължи своята настойчивост по този въпрос. В този контекст е негативна оценката и поради отсъствието в законопроекта на диференциация за минималните осигурителни доходи на земеделските производители и тютюнопроизводителите.

4. ИК на КНСБ обръща внимание, че решителното и дълготрайно повишаване на осигурителните приходи не може да се гарантира единствено с промени в Кодекса за социално осигуряване. **Необходими са и други нормативни решения и практически мерки, които да ограничат до минимум неформалната или полулегална заетост, избягването на осигурителни задължения (частично или изцяло), намаляване на кешовите разплащания, провеждане на ефикасни контролни мерки.** В тази връзка ИК на КНСБ изразява недоволството си от пренебрегнатите предложения на синдиката за нормативни текстове, относно давността на осигурителните задължения, повишаване отговорността на длъжностните лица, които нарушават изискванията, отговорността на банките, изменения в ТЗ за произнасяне на НАП при прехвърляне собствеността на фирми и др.п.

5. ИК на КНСБ намира за **твърде несполучлива корекцията (§ 2 от проекта), на нормативните текстове от края на 2014 г., с които се въведе възможност за избор на осигурените в УПФ лица да се осигуряват във втория стълб, или в солидарния фонд „Пенсии“ на ДОО.** Въвеждането на многократно преминаване (практически е възможно човек да се мести всеки 12 месеца) от УПФ към фонд „Пенсии“ и обратно, съчетано с правото на ежегодно преминаване от един УПФ в друг може би отговаря на претенциите на политическия дебат и на управляващите дружества. Но не е съобразено нито с принципите на разходо-покривния метод, който изисква средствата да постъпват и се разходват на момента, нито на капиталовия, който изисква продължителност и постоянство на натрупванията. Неуместно е и намесването на т.н. Сребърен фонд, който има специално предназначение и особени правила на функциониране. Така се компроментира предназначението на този фонд и на практика се лишава солидарната пенсионна система от предвидената финансова подкрепа при най-върхово демографско натоварване. ИК счита, че авторите на законопроекта би трябвало сериозно да се замислят защо тези новопредложени текстове не са получили подкрепа от експертите в работната група към Министъра на труда, а и двукратно са отхвърлени в Надзорния съвет на НОИ.

6. Въвеждането на аналогична **възможност за избор за лицата с право на ранно пенсиониране (§3),** ИК на КНСБ оценява като резултат от аргументираните предложения на

Конфедерацията и реализация на ангажимента на Министър председателя г-н Борисов в Меморандума от декември 2014 г. Наред с това ИК на КНСБ настоява всички подробности и процедури по реализиране на това право на избор да бъдат уредени на законово равнище, а на подзаконово такова да останат само въпросите от технологично естество.

7. ИК на КНСБ намира за сериозен пропуск на разглеждания законопроект, че той **не въвежда изисквания и параметри за пенсионна възраст по отношение на всички категории осигурени лица**, както се изисква от международни актове по осигуряването и утвърдената световна практика. Това е неприемливо и КНСБ трябва да настоява въпросът да се реши, още повече, че по него има ясен и категоричен ангажимент на Министър председателя в Меморандума за разбирателство от декември 2014 г. (т.4).

8. Изпълнителният комитет приема, че измененията в **условията за достъп (възраст и стаж) до пенсия на масовата трета категория труд** (§ 10 от проекта) са достатъчно плавни и могат да бъдат оценени като поносими. **Предвидените параметри на нарастване** са в рамките на вариант първи на КНСБ, който КС на КНСБ определи като приемлив.

9. По нормативните решения за условията за **достъп до ранно пенсиониране** на индустриалните работници ИК на КНСБ счита, че по принцип предлагането на алтернативни възможности трябва да се оцени като достойнство на законопроекта. Но на конкретно равнище ИК на КНСБ счита, че правото на **срочна пенсия за ранно пенсиониране, изплащана от професионалния фонд, в който лицето е осигурено (§29 от проекта)**, като се следват досегашните изисквания за минимален стаж в съответната категория (10 и 15 години), но изпълнени след 2000 година **следва да се обвързва с условията за достъп в чл. 68, ал. 1 на КСО** (общата пенсионна възраст), а не ал. 3 както е в проекта. Тази постановка следва да се прилага при предвидените в проекта периоди на сравнение с възрастта за масовата трета категория – **10 години за първа и 5 години за втора категория**. Повишаването на изискванията за възрастта в бъдеще също би следвало да се преценява при посочените условия и в обвързка с предвиденото в цитирания чл. 68 (1).

10. **Алтернативната възможност лицата с право на ранно пенсиониране и осигурени в ППФ да получават пенсия от солидарния фонд „Пенсии“ на ДОО (§14)** когато не са придобили право на срочна пенсия от ППФ (по описания по-горе ред) и към края на 2015 г. отговарят по възраст по т.н. точки – 94 за жени и 100 за мъже, следва да се реализира. ИК на КНСБ, обаче счита, че това следва да става по друг ред и методика, а именно като на лицата се определя пенсия за ОСВ по реда на чл. 70 КСО (реда за солидарния фонд „Пенсии“) и на базата на средствата по личната им партида в ППФ се определя сума, която ще се изплаща от Пенсионно осигурителното дружество в периода на ранното пенсиониране. За сметка на ДОО се изплаща останалата част до размера определен по чл. 70, а след изтичане на периода на ранно пенсиониране пенсията се изплаща в пълен размер единствено от ДОО.

ИК на КНСБ подчертава, че категорично се противопоставя на изравняването на пенсионната възраст за двата пола за работещите в условията на първа и втора категория труд.

11. Изпълнителният комитет на КНСБ оценява усилията на вносителите да си поставят по-амбициозна крайна цел по отношение адекватността на пенсиите, постигната чрез повишаване приноса на всяка година осигурителен стаж във формулата – от 1,1 до 1,5 (§ 16), при предложение на КНСБ до 1,35. Но същевременно е разочарован от заличаването на текста в КСО, според който в 2017 г. коефициентът от 1,1 става 1,2, както и от намерението цялото нарастване на коефициента да е за сметка на непревеждане на осъвременяване. ИК на КНСБ **е твърде неудовлетворен от предлагания**

подход, който заличава за дълъг период от време осъвременяването и предвижда нарастването на коефициента 1,1 с едва по 2 - 3 процента на година. В тази връзка, преди окончателно произнасяне на КНСБ организацията трябва да разполага с достатъчно надеждни и конкретни разчети за да добие ясна представа за ефекта върху размерите на пенсиите, коефициентът на заместване и необходимите финансови средства.

12. На този етап ИК на КНСБ се въздържа от подкрепа на предвиденото премахване на представянето на данни за трите най-добри години преди 1997 г. от началото на 2019 година. Необходими са ясни разчети с реални данни за конкретни осигурени лица, които да докажат, че въздействието на това решение няма да накърни интересите на лицата. **Предпочитанията на Синдиката по въпроса са представянето на данни за тези години да е опция по избор на лицето.**

Координационен съвет на КНСБ - 21.10.2016 г.

Решение 213-2.1. Приема позицията на КНСБ по бюджета на ДОО за 2017г.

Решение 213-2.2. КС на КНСБ възлага на ръководството и експертите на синдиката да положат максимални усилия в предстоящите консултации и срещи в НСТС, в Народното събрание, както и с отделните политически групи в него, за отстояване споменатите в настоящата позиция и нови предложения на Конфедерацията, чрез които да се гарантират повече приходи в системата, за да може да се реализират синдикалните виждания за повишаване адекватността на пенсиите и обезщетенията от ДОО.

ПОЗИЦИЯ НА КООРДИНАЦИОННИЯ СЪВЕТ

НА КНСБ ПО БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2017 Г.

ПО ОСНОВНИТЕ ПАРАМЕТРИ НА ПРОЕКТО-БЮДЖЕТА

1. Разчетите по бюджета на ДОО за 2017 г. се основават на ръст на средногодишния брой осигурени лица с 4017 човека по сравнение с плана за тази година (2 767 313 общ средногодишен брой по план) и 1600 човека, спрямо очакваното изпълнение.
2. Предвиденият ръст на средния осигурителен доход е от 7,2 на сто, спрямо плана и 5,3 на сто, спрямо очакваното изпълнение (768,42 лв.) и да достигне 809,15 лв. Заложено е намаление на броя на безработните лица с право на парично обезщетение (7800 човека).
3. Същевременно е заложено намаление на броя на безработните лица с право на обезщетение (спрямо очаквано) със 7800 човека (86 700 общ брой). Наред с това планираният средногодишен брой пенсионери е с около 2300 човека по-малко от този за 2016 г.

Прави впечатление, че при планов ръст на средногодишния брой осигурени лица от 4017 човека при осигурените лица от трета категория труд се явява разлика в показателите от над 15 хиляди заети, което може би е в резултат от известно реструктуриране на заетите от останалите категории труд

(например следователите вече не са категорийни). Но КС на КНСБ счита, че по показателя брой осигурени има неоползотворени резерви (тази година превишението над плана е с 2400 човека , а за 2017 г. се залагат 1600).

4. Разработването на проекта се базира на очакваното изпълнение на бюджета на ДОО за 2016 година. Продължава практиката проектът да почива на действащото законодателство, но и на цяла поредица изменения в законодателството - този път не само КСО, но и Кодекса на труда.

4.1. Планираните приходи се очаква да бъдат преизпълнени с 4,1 на сто или 202,8 млн.лв. повече спрямо плана (5 185, 3 млн.лв.). Това показва, че претенцията на КНСБ, изразена при гледането на бюджета за настоящата година за подценяване на приходите е била основателна.

4.2. Разходите се очаква да са малко надвишени по сравнение с плана. Надвишението ще бъде с 0,6 на сто над планираните средства, или 64,5 млн.лв. преразход, който включва 52,9 млн.лв. за изплатените еднократни допълнителни суми (великденски). Планираният трансфер се очаква да бъде надвишен с 51,3 млн.лв. и да възлезе на 5 110,0 млн.лв. В крайна сметка консолидираният бюджет на ДОО за 2016 г. ще приключи с очакван излишък от 191 млн.лв.

ПО ПОЛИТИКИТЕ ПО ПРИХОДИТЕ

1. Предвиденото възстановяване на вноската за фонд „Пенсии“ с 1 процентен пункт(п.п.) е стъпка в правилната посока. То ще генерира приход от около 190 млн.лв. допълнително, но това все още не е актюерски необходимата и обоснована осигурителна вноска. Доколкото в КСО от преди няколко години бе регламентирано увеличение на вноските за пенсии във втория стълб с 2 процентни пункта от началото на 2017 година, то пренасочването на това предвиждане от втория към първия стълб беше логично да се направи изцяло, а не половинчато. Така системата би получила вместо 190 млн.лв. допълнителен приход почти два пъти по толкова.

2. Планирано е и увеличение на вноската за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с цели 20 п.п. Това са средства, които се превеждат директно от държавния бюджет и не натоварват осигурените лица. По този начин вноската за лицата по чл. 69 КСО става почти три пъти по-висока от тази за зетите при трета категория труд. Тя генерира допълнителен приход от 175 млн.лв., спрямо плана за 2016 г., но въпреки това този фонд остава на дефицит от 130,7 млн.лв. Това говори за огромната диспропорция между броя на лицата, за които се внасят осигурителни вноски и тези, които ползват права по едни най-благоприятните правила и за достъп и за размер на пенсиите.

3. Заложените в проекта минимални осигурителни доходи по икономически дейности и групи персонал са на нивото от 2016 г. Единствената промяна в таблицата е по отношение на най-ниския такъв доход, където е заложена планираната за 2017 г. според Тригодишната бюджетна прогноза МРЗ за страната от 460 лв. Това дава ефект на нарастване на приходите на системата от 2,6 % , спрямо 2016 г., което е около 24,3 млн.лв. в повече. Едно безспорно символично увеличение на фона на това, което би се постигнало ако беше заложен пропорционален (или поне частичен) на увеличението на МРЗ ръст на минималните осигурителни доходи. При ръст на МОД-те равен на половината от този на МРЗ (около 5 на сто) допълнителните приходи биха били два пъти повече (около 50 млн.лв.).

4. Планирано е увеличение на един от параметрите за осигурителен доход на самоосигуряващите се лица, определян съобразно облагаемия им доход за 2015 г. Най-ниското ниво е повдигнато до нивото на МРЗ за страната за 2017 г. Останалите нива са същите – 500, 550 и 600 лв.

Този подход беше възприет преди две години и до сега няма ясен анализ за ефектите от него. Следва да се има предвид, че с оглед задължението за изравняване на осигурителен доход в края на годината няма особен смисъл в прилагането на стълбица от доходи за авансовото плащане на осигурителни вноски. По-разумно е да се определи едно по-средно ниво, например от 500 лв. и да се прилага и контролира задължителното последващо преизчисляване на база фактически реализирани доходи.

5. На нивото си от 2015 година е минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводителите – 300 лв. На фона на планирания среден осигурителен доход за следващата година от 809 лв. този осигурителен доход генерира индивидуален пенсионен коефициент от 0,37, което означава, че тази група осигурени лица почти за 70 на сто от пенсията си трябва да разчита на солидарността на другите осигурени и на държавната подкрепа.

За поредна година не се предлагат политики, които да създадат предпоставки за качествен обхват от осигурителната система на земеделските стопани и тютюнопроизводителите. КС на КНСБ счита, че е крайно време да се въведе задължение за изравняване на дохода в края на годината за тази група осигурени лица, за да им се даде възможност да получат по-адекватна осигурителна защита.

6. Максималният осигурителен доход остава на настоящото си ниво от 2600 лв. Така се намалява съществуващото съотношение между него и минималния 460 лв. Наред с това се задълбочава облагодетелстването на високо доходните групи по линия на данъчните и осигурителни задължения. Ако се следва поне линията на запазване на действащото съотношение минимум и максимум на този параметър, то в 2017 г. би трябвало да се установи максимален осигурителен доход на ниво от 2847 лв. или поне 2800 лв.

КС на КНСБ настоява това да бъде направено и така да се генерират допълнителни приходи от 50 - 55 млн.лв. (93000 човека декларират доход над 2600 до 2800 вкл.).

7. За поредна година се планира нулева вноска за фонд "Гарантирани вземания за работниците и служителите". Явно фактът, че от години този фонд изплаща вземания на работещи в предприятия, които не са внесли нито стотинка в него не тревожи нито вносителите на бюджета, нито работодателите.

КС на КНСБ се противопоставя на политиката на нулеви вноски за фонд ГВРС. Това сериозно ограничава възможностите на фонда, а КНСБ отдавна предлага и отстоява разширение на обхвата и ролята на фонда в подкрепа на предприятия с временни затруднения и най-вече на заетите в подобни предприятия (икономическа безработица).

8. Гореописаните политики и параметри на приходите едва ли отчитат постигнатите в последния един месец договорености в някои от отраслите на бюджетна издръжка за повишаване на работните заплати на заетите в тях (образование и здравеопазване). Тяхното реализиране със сигурност ще има ефект.

КС на КНСБ настоява преди внасяне в МС и Народното събрание тези договорености да намерят отражение в законопроекта.

ПО ПОЛИТИКИТЕ ПО РАЗХОДИТЕ

1. Повишаването на изискванията за възраст и стаж при пенсиониране на всички категории осигурени лица, макар и доста плавно съдържа броя на пенсионерите за следващата година, респективно разходите за пенсии.

2. От първи януари процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се увеличава от 1,1 на 1,126. Доколкото законът предвижда това ниво на процента във формулата да е минимално (Швейцарското правило), няма пречка той да се установи на 1,13.

КС на КНСБ счита, че такъв подход е възможен и ще допринесе за повишаване доверието на обществото в системата и ще даде увереност че намерението последователно да се увеличава адекватността на пенсиите е категорично.

3. Предвидено е за пенсиите, отпуснати до края на 2016 г. преизчисляването с новия процент за всяка година стаж да се осъществи от 1 юли 2017 г. Тази ситуация има сериозен дискриминационен заряд и е възможно да се създадат сериозни проблеми на функционирането на системата.

КС на КНСБ счита за редно и справедливо новия процент да се приложи за всички пенсии от една и съща дата. Това е принципно и важно за да не се създава излишно напрежение, както за хората, така за системата. За целта КНСБ предлага да се отмени алинея втора на § 53 от ПЗР от ЗИДКСО (ДВ бр. 61 от 2015 г.). Допълнителният целогодишен разход, необходим за целта е 107 млн.лв. .

4. Запазва се вече трета година максималният размер на получаваните пенсии на ниво от 910 лв. На фона на преизчисляването на пенсиите през формулата това ще засили и без това съществуващото напрежение по въпроса.

КС на КНСБ предлага да се прецени този въпрос още веднъж. В тази връзка потвърждава предложението си за увеличаване на максималния осигурителен доход на 2800 лв., което би предопределило максимален размер на пенсиите на ниво от 980 лв. Доколкото въпросът има отношение към стимулите на осигурените лица да се осигуряват на реалните си доходи би следвало да се потърсят възможности за увеличение (около 36 000 са лицата с ограничение на получаваната пенсия до тавана).

5. Остава на нивото си от 2010 година (7,20 лв. на работен ден от месеца) размерът на минималното обезщетение за безработица. Безспорно е, че лицата, които разчитат на това обезщетение ще получават месечно 150 лв., което е половината на официалната линия на бедност (300 лв.). Излишно е да се изчислява и дали това обезщетение покрива нормата от 60% от МРЗ за страната за 2017 г. (276 лв.).

КС на КНСБ убедено счита, че е недопустимо при ангажимент на страната до 2020 г. да се намалят хората, живеещи в риск от бедност с 260 хиляди човека, да продължава практиката осигурителната система да генерира бедност.

Предложението на синдиката е минималния размер на обезщетението за безработица да се установи на 9,50 лв. При заложеното намаление на броя на безработните с право на обезщетение допълнителният разход ще бъде от 15 млн.лв. (По данни за април 2016 г. почти 24 на сто от всички лица с право на парично обезщетение за безработица (21 643 лица) получават обезщетение до 150 лв., а още 7,1 на сто от общия брой (6 492 лица) от 150 до 200 лв. Т.е., най-малко една трета от лицата с право на обезщетение живеят с доход под нивото на линията на бедност).

6. Периодите за база при определяне на краткосрочните обезщетения се запазват в досегашния си вид – 18 месеца при неработоспособност и 24 месеца при бременност и раждане и при безработица.

КС на КНСБ настоява да се промени този нелогичен подход при безработицата, който допълнително ощетява хората – при изискване за придобиване на право 9 месеца в осигуряване от последните 15 изчислението на обезщетението се прави върху последните 24 месеца.

Предвижда се, промяна в изискванията за достъп до обезщетение. Тя се изразява в промяна в таблицата, където се определя периода на изплащане на обезщетението. В нея се въвеждат периоди на осигуряване за риска безработица след 2001 година, т.е. елиминира се времето, когато лицата са били осигурени във ликвидирания фонд ПКБ или са имали права на обезщетение при оставане без работа по други закони.

КС на КНСБ настоява за ясни разчети и аргументи за ефекта от тази мярка по отношение достъпа и размерите на обезщетенията. Макар да изглежда логична, важно е ефектът да е преобладаващо положителен.

7. По искане на МТСП (няма мотиви към законопроекта) се предлага промяна на регламента за изплащане на 70 на сто от трудовото възнаграждение през първите три дни от временната работоспособност на осигурените. Въвежда се изискване за 6-месеца осигурителен стаж и по отношение на това плащане. Изричен текст на чл. 40(5) от КСО ясно указва, че лицата получават трудово възнаграждение в размер на 70 на сто. Това трудово възнаграждение на общо основание е база за осигуряването на лицата в тези три дни и върху него се дължат осигурителни вноски за ДОО и за здравно осигуряване и лицата трупат права.

КС на КНСБ намира за нелогично и несправедливо предложението и ще настоява то да бъде оттеглено.

7. Запазва се периодът на изплащане на обезщетение при бременност и раждане - 410 дни. Но се предлагат (от МТСП) промени в КСО, с които половината от това обезщетение да може да се плаща към заплатата на майки, които се върнат на работа преди края на отпуска за бременност и раждане. За целта се правят изменения в почти целия институт за отпуските, свързани с раждане и отглеждане на деца по Кодекса на труда. Предложените промени по никакъв начин не са били обсъждани, нито съгласувани с нас като представители на работещите.

На практика това предложение въвежда изплащане на заместващо работната заплата и изчислено от нея (90 %) обезщетение, към заместваната работна заплата. Освен това, да се провеждат активни мерки за стимулиране връщането на пазара на труда на лица в период на настъпил осигурителен риск, освен нелогично е в разрез с осигурителните принципи. Не е редно такива мерки да се провеждат за сметка на разходите за осигурителни обезщетения. По друг начин стоят нещата в периода на

отглеждане на малко дете, когато обезщетението е в размер на еднаква за всички сума, която няма за цел да компенсира загубеното трудово възнаграждение, а преди всичко да подпомогне оставането на майката с детето през по-дълъг период от време.

КС на КНСБ настоява да получи подробни аргументи и комплексни разчети за ефектите на подобен подход от гледна точка на социалните мерки и политики и извън социалното осигуряване. Обръща внимание на изключително трудния контрол при самоосигуряващите се лица кога се възобновява трудовата им дейност, което прави възможностите за злоупотреби реални.

8. Обезщетението за отглеждане на малко дете до 2 годишна възраст се запазва на ниво от 340 лв.

ПО СЪСТОЯНИЕТО НА ФОНДОВЕТЕ НА ДОО

Изложените политики по приходите и разходите в проекта на ЗБДОО за 2017 г. предполагат един дефицит от 4 353 626,1 млн.лв. , който е предвиден. По сравнение с плана за настоящата година (4 654 554,6)

се наблюдава едно символично намаление от около 300 млн. лв., но така или иначе чрез финансирането на дефицита се гарантира почти половината от необходимите разходи на системата (10 375 563, 8).

Продължава тенденцията на дефицит за всички фондове на ДОО, с традиционното изключение на малкия фонд ТПЗ и професионална болест. Фонд „Пенсии“ – малко над 4 млрд.лв.; Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, въпреки увеличената с 20 пункта вноски - 130,7 млн.лв.; Фонд „Пенсии несвързани с трудова дейност“ – 12,1 хил.лв.; фонд „Общо заболяване и майчинство“ – 128,2 млн.лв.; фонд „Безработица“ – 123 млн.лв. и Фонд „ТПЗ и професионална болест“ – излишък от 106,1 млн.лв.

КС на КНСБ намира, че продължава практиката на отклонение на размерите на осигурителните вноски, респективно приходите на фондовете на ДОО от необходимото за финансиране на не особено щедрите права на осигурените лица. Твърде символични са размерите на вноската за Фонд „Безработица“ – 1 % и на постоянно натоварвания с нов обхват Фонд „Общо заболяване и майчинство“ – 3,5%.

Анализите на КНСБ сочат, че актюерски необходимите осигурителни вноски към 2017 г. за балансиране на тези фондове са почти символични – за „Безработица“ - 1,52 %, а за „Общо заболяване и майчинство“ – 4,02%.

Синдикатът апелира за политическа решителност и воля и отговорно отношение на вносителите на осигурителните вноски към нуждите на системата да се гарантират правата при ръст на адекватността. Конфедерацията поема собствената си отговорност по този въпрос, защото само при подобен подход системата на ДОО може да играе ролята на продуктивен фактор и да стане инструмент за постепенно изкореняване на бедността в България.

ПО ЕФЕКТИТЕ НА ПРИХОДНИТЕ И РАЗХОДИ ПОЛИТИКИ ЗА АДЕКВАТНОСТТА НА ОСИГУРИТЕЛНАТА ЗАЩИТА

1. По пенсиите

Разходът за пенсии през 2017 г. се очаква да бъде около 9,7 на сто от БВП, което представлява един почти непроменяем дял през последните пет години. Все пак за прецизност трябва да се отбележи, че по сравнение с очакваното за 2016 г. делът от БВП на пенсиите ще отбележи намаление с 0,1 на сто (от 9,8 на 9,7%).

Очакваното нарастване на средния размер на пенсията на един пенсионер е с около 3 на сто, т.е. тя да достигне 341,57 лв. при очакван за тази година – 331,47 лв. Изчисленият положителен ръст през посочения среден размер е от 1,5 на сто. КНСБ винаги разглежда този показател като такъв със значение за извеждането на тенденциите. А, както е известно, всеки пенсионер получава само това увеличение, което в резултат от конкретно провежданите политики (в случая 1,126 през формулата) е валидно лично за него. Но, отчитайки 1,5 % реално нарастване на пенсията за 2017 г. е важно също да се посочи че от 2013 до сега има отчетлива тенденция на стремително падане на реалния ръст на пенсиите – от 8,0% в 2013 г. до очаквано 4,1% в 2016 г. и 1,5% за 2017 г.

Почти същата тенденция се наблюдава и при коефициента на заместване на дохода. През 2017 г. се очаква брутният коефициент да достигне 42,2 на сто, а нетният 53,9 на сто. За периода от 2013 до сега движението на нетния коефициент е от почти 58 на сто до посочените 53,9%.

Увеличението на процента за всяка година осигурителен стаж е определено на база 2,4 на сто (- 1% прогнозна стойност на хармонизираната инфлация и 5,8 на сто прогнозно нарастване на средния осигурителен доход за 2016 г.

Прилагането на новия процент за осигурителен стаж през формулата за определяне размера на пенсията от различни дати със сигурност освен справедливо недоволство ще предизвика допълнително задълбочаване на разликите между т.н. стари (до 31.12.2016 г.) пенсии и новите такива (отпускани от 1 януари 2017 г.)

От 1-ви юли 2017 г. минималната пенсия ще се увеличи с горепосоченото 2,4 на сто от 161,38 на 165,25 лв.. От същата дата социалната пенсия за старост - от 118,14 на 120,98 лв. Максималният размер остава 910 лв.

Оценявайки посочените мерки и политики в областта на пенсиите КС на КНСБ не намира достатъчно основания да ги приеме като ефективно водещи към подобряване на адекватността на пенсионните плащания. Те по-скоро следват линията на поддържане на статуквото и на подчиненост на фискални и бюджетни ограничения, улесняващи постигането на амбициозни нива на някои макро показатели на консолидираните публични финанси.

Синдикатът счита, че в първата година на прилагане на един по-справедлив и индивидуализиран видимо подход (през формулата) на постепенно повишаване адекватността на пенсиите са необходими много по-амбициозни политики и мерки за да се внуши у хората повече доверие в осигурителната система и в смисъла да се включват и принадлежат към нея, защото тя ще им гарантира достойни старини.

По краткосрочните обезщетения

Прегледът на средно-дневните обезщетения по видове сочи, че при всички се планира известно нарастване, по сравнение с плана за 2016 г. но твърде скромно за жалост. В основата, разбира се, стоят не само осигурителните политики и мерки, но и пренебрегването на ролята и нуждата от минимални осигурителни доходи и максимален такъв с увеличен размер. Фрагментарната и плаха политика по доходи като цяло също има принос.

Средно дневното парично обезщетение поради общо заболяване ще се увеличи с малко повече от 1 лев (от 26,15 лв. на 27,26 лв). Макар да се залага намаление на общия брой на обезщетенията (при ръст на броя на осигурените?!), общо изплатените работни дни се планира да нарастнат с почти 800 хиляди. Това повдига въпроса за нерешените проблеми на експертизата, ролята и ефикасността на контрола и тази на работодателите. Наред с това се предвижда промяна, срещу която КС на КНСБ възрази по-горе, защото тя ще лиши от доходи част от осигурените лица през първите три дни на временната им неработоспособност.

При трудовите злополуки увеличението на среднодневното обезщетение е също с малко над 1 лев (от 29,11 на 30,14 лв.). Тук се планира намаление както на общия разход, така на броя на дните. Последният не е впечатляващ (12 740 дни), доколкото общия брой е над 8 милиона дни в неработоспособност поради трудови злополуки, както през тази, така и следващата година, но все пак в този случай е добре да се очертава тенденция на намаление.

Паричните обезщетения за бременност и раждане като общ брой дни бележат известен ръст – 243 620 дни, което в отличие от трудовите злополуки не е факт, който да ни тревожи. Но размерът, макар да бележи ръст от 3,05 лв. (от 23,55 на 26,60 лв.) показва, че средният осигурителен доход на младите жени, които ползват тези права е доста скромен – между 450 и 600 лв. Това също е сигнал към необходимостта от доста по-амбициозна национална политика по доходи.

Обезщетенията и помощите за безработица като брой лица с право на такова са планирани с намаление – 4913 лица (от 91 619 на 86 706 лица). На база очакван средногодишен брой в края на 2016 г. намалението се очаква да бъде от 7 800 лица (по доклада на управителя на НОИ), тъй като по сравнение с плана, броят на безработните лица с право на обезщетение е с почти 3000 човека в повече. Планираният за 2017 г. размер на средно месечното възнаграждение е с ръст от малко над 50 лева (от 295, 38 план за 2016 г. на 345, 67 лв.). Както се вижда средното обезщетение на безработните лица е едва с 15 % по-високо от линията на бедност (300 лв.). И освен това в тази съвкупност са и онези почти 30 хиляди човека, които получават обезщетение до 150 лв. (21,6 хиляди човека) и от 150 до 200 лв. на месец (6,5 хиляди човека).

КС на КНСБ намира, че по отношение на краткосрочните обезщетения като цяло се запазва статуквото. То се предопределя от една страна от състоянието и политиката по доходите, а от друга от липсата на достатъчно ефикасни мерки за по-добро финансиране на системата и на правата.

За поддържане на минималното обезщетение за безработица на ниво от 7,20 лв. на ден, синдикатът не съзира нито аргументи, нито оправдания. Не намира такива и за въвеждането на необосновани

изисквания при възнаграждението за първите три дни от временната неработоспособност. Ето защо отново подчертава категоричното си искане за увеличение на минимума при безработица до 9,50 лв. на ден, както вече бе посочено и настоява за отказ от промените в чл. 40 ал. 5 КСО.

Призовава Правителството и социалните партньори да предприемат решителни съвместни действия по осъвременяване регламента на експертната на работоспособността и подобряване контрола на действията на субектите и потребителите на права, в резултат от постановените експертни заключения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

С оглед на всичко гореизложено Координационният съвет на КНСБ, без да омаловажава усилията на вносителите на проекта на Закон за бюджета на ДОО за 2017 г. и заложените положителни за КНСБ мерки като: частично възстановената вноска за фонд „Пенсии“, увеличената МРЗ за страната, сериозните усилия да се върви към балансиране на „Фонд пенсии за лицата по чл.69“ не намира достатъчно основания да подкрепи проекто-закона като цяло в настоящия му вид.

КС на КНСБ счита, че ръководството и експертите на синдиката следва да положат максимални усилия в предстоящите консултации и срещи в НСТС, в Народното събрание, както и с отделните политически групи в него, да предлагат и отстояват споменатите в настоящата позиция и нови предложения на Конфедерацията, чрез които да се гарантират повече приходи в системата, за да може да се реализират синдикалните виждания за повишаване адекватността на пенсиите и обезщетенията от Държавното обществено осигуряване.

Неразделна част от настоящата позиция на КНСБ са бележките и предложенията на експертите на конфедерацията по конкретните изменения и допълнения на норми от Кодекса за социално осигуряване, Кодекса на труда, Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя и Закона за здравето, които се предлагат с проекта на Закона за бюджета на ДОО за 2017 година.

София, 21 октомври 2016 г